

MUZ RAPORU/2019

1.Muz Üretimimiz

Muz dikim alanı ve verimdeki artışa bağlı olarak üretiminde önemli miktarda artış meydana gelmiştir. Yıllık üretimimiz 2019 yılında beş yüz bin tonu geçmiştir. Muz üretiminin en fazla yapıldığı ilimiz Mersin'dir. Mersin'de 2019 yılında 340 bin ton muz üretim ile toplam muz üretiminin %61'i gerçekleşmiştir.

Çizelge-1 Muz Üretimi (Ton)

İLLER	2015		2016		2017		2018		2019	
	Miktar	%	Miktar	%	Miktar	%	Miktar	%	Miktar	%
Mersin	195.381	72,23	221.064	72,26	253.728	68,76	327.486	65,64	333.999	60,91
Antalya	72.865	26,94	82.566	26,99	109.668	29,72	163.422	32,76	201.954	36,83
Adana	24	0,01	96	0,03	1.213	0,33	2.090	0,42	4.940	0,90
Hatay	2.230	0,82	2.200	0,72	3.900	1,06	4.050	0,81	4.238	0,77
Muğla	-	0,00	-	0,00	500	0,14	1.840	0,37	2.760	0,50
Manisa	-	0,00	-	0,00	-	0,00	-	0,00	432	0,08
Toplam	270.500	100,00	305.926	100,00	369.009	100,00	498.888	100,00	548.323	100,00

Kaynak, TÜİK

Muz üretiminin tamamına yakın denebilecek kısmı Mersin ve Antalya illerimizden gerçekleştirilmektedir. Türkiye'de yaklaşık 85 bin dekar alanda muz üretimi yapılmaktadır.

Çizelge-2 Muz Üretim Alanları (da)

İLLER	2015		2016		2017		2018		2019	
	Alan	%	Alan	%	Alan	%	Alan	%	Alan	%
Mersin	34.182	58,55	36.347	58,39	39.699	58,20	42.834	56,24	47.434	55,88
Antalya	23.805	40,78	25.505	40,98	27.465	40,26	32.005	42,02	35.605	41,95
Hatay	378	0,65	366	0,59	673	0,99	675	0,89	745	0,88
Adana	15	0,03	27	0,04	274	0,40	339	0,45	729	0,86
Muğla	-	-	-	-	100	0,15	310	0,41	312	0,37
Manisa	-	-	-	-	-	-	-	-	54	0,06
Toplam	58.380	100,00	62.245	100,00	68.211	100,00	76.163	100,00	84.879	100,00

Kaynak, TÜİK

1961 yılında 5 bin ton olan muz üretimimiz, günümüze kadar yüz kattan fazla artış göstermiştir.

Çizelge-3 Muz Üretimimizin Gelişimi

Yıl	Üretim (ton)	Alan (Ha)	Yıl	Üretim (ton)	Alan (Ha)	Yıl	Üretim (ton)	Alan (Ha)
1961	5.200	700	1981	30.000	1.600	2001	75.000	1.875
1962	5.400	700	1982	30.000	1.600	2002	95.000	2.385
1963	5.600	700	1983	24.000	1.500	2003	110.000	2.520
1964	5.800	700	1984	35.000	1.400	2004	130.000	3.000
1965	6.000	700	1985	36.000	1.456	2005	150.000	3.600
1966	6.200	700	1986	35.000	1.450	2006	178.205	3.916
1967	6.500	700	1987	35.000	1.272	2007	189.107	4.410
1968	6.800	700	1988	35.000	1.338	2008	201.115	4.326
1969	9.960	800	1989	28.000	1.344	2009	204.517	4.334
1970	12.600	1.000	1990	36.000	1.372	2010	210.178	4.428
1971	20.000	1.383	1991	35.000	1.309	2011	206.501	4.507
1972	20.000	1.360	1992	20.000	1.132	2012	207.727	4.492
1973	19.890	1.354	1993	18.000	1.080	2013	215.472	4.670
1974	20.700	1.235	1994	30.000	1.200	2014	251.994	5.350
1975	21.000	1.235	1995	31.000	1.150	2015	270.500	5.838

1976	20.100	1.900	1996	32.600	1.165	2016	305.926	6.225
1977	22.000	1.300	1997	28.000	1.190	2017	369.009	6.821
1978	23.000	1.400	1998	32.000	1.193	2018	498.888	7.616
1979	23.500	1.500	1999	34.000	1.227	2019*	548.323	8.488
1980	30.000	1.600	2000	64.000	1.725	Kaynak; FAOStat (* TUİK)		

2. Dünya Muz Üretimi

Dünya muz üretimi 2018 yılında 116 milyon ton olmuştur. Üretimin %27'si Hindistan tarafından gerçekleştirilmektedir. Hindistan'da 2018 yılında yaklaşık 31 milyon ton muz üretilmiştir. Türkiye dünya muz üretiminde otuzunca sıralarda yer almaktadır.

Çizelge-4 Dünya Muz Üretimi (Ton)

ÜLKELER	1961	1980	2000	2010	2015	2016	2017	2018	2018%
Hindistan	2.257.000	4.354.000	14.137.300	29.780.000	29.221.000	29.135.000	30.477.000	30.808.000	26,62
Çin	177.669	275.623	5.139.955	9.848.395	10.901.066	11.197.559	11.526.017	11.577.938	10,00
Endonezya	800.000	1.976.826	3.746.962	5.755.073	9.496.058	7.007.125	7.162.685	7.264.383	6,28
Brezilya	2.823.040	4.659.680	5.663.360	6.969.306	6.859.227	6.625.211	6.584.967	6.752.171	5,83
Ekvator	2.597.000	2.269.479	5.453.220	7.931.060	7.194.431	6.529.676	6.282.105	6.505.635	5,62
Filipinler	1.041.060	4.093.401	4.929.570	9.101.341	5.840.124	5.829.142	6.041.369	6.144.374	5,31
Guatemala	369.000	449.000	955.000	2.560.574	3.796.115	3.775.150	4.082.703	4.026.547	3,48
Kolombiya	571.600	1.030.000	1.593.628	2.019.625	3.705.343	3.691.163	3.724.951	3.707.152	3,20
Angola	175.000	280.000	300.000	2.047.955	3.595.306	3.851.668	4.093.281	3.492.184	3,02
Tanzanya	86.200	148.000	700.900	3.155.710	3.584.532	3.475.505	3.439.372	3.469.091	3,00
Kosta Rica	398.339	1.107.518	2.181.000	2.019.826	2.251.405	2.460.470	2.598.710	2.528.788	2,18
Meksika	646.661	1.437.765	1.863.252	2.103.361	2.262.028	2.384.778	2.229.519	2.354.479	2,03
Vietnam	360.000	894.700	1.124.800	1.618.231	1.943.337	1.941.935	2.045.352	2.087.275	1,80
Diğer	9.142.150	14.067.575	19.426.383	23.753.659	24.559.406	24.723.602	24.071.105	25.019.845	21,62
Toplam	21.444.719	37.043.567	67.215.330	108.664.116	115.209.378	112.627.984	114.359.136	115.737.862	100,00

Kaynak; FAOStat

Dünyada muz üretimi gerçekleştirilen alan büyüklüğü beş milyon hektara aşmıştır. Muz üretim alanların %15'i Hindistan'da bulunmaktadır.

Çizelge-5 Dünya Muz Üretim Alanları (ha)

	1961	1980	2000	2010	2015	2016	2017	2018	2018%
Hindistan	165.000	291.300	469.700	830.000	822.000	841.000	860.000	884.000	15,43
Tanzanya	33.000	57.000	303.500	417.910	452.562	475.347	479.813	490.701	8,57
Filipinler	248.000	317.580	382.491	449.443	443.370	356.197	446.764	484.247	8,45
Brezilya	193.815	371.274	524.750	487.790	478.169	463.771	461.365	449.284	7,84
Çin	13.200	14.268	258.094	370.783	423.193	412.315	381.544	383.216	6,69
Ekvator	114.000	70.494	252.571	215.647	185.489	180.337	158.057	161.583	2,82
Kolombiya	25.000	23.800	48.588	78.089	123.781	126.080	132.332	131.260	2,29
Vietnam	36.300	67.200	98.500	103.488	118.092	120.041	125.456	128.508	2,24
Angola	20.000	30.000	31.000	108.740	127.034	134.149	145.410	123.017	2,15
Endonezya	126.000	157.815	73.539	101.276	158.000	117.000	119.000	120.408	2,10
Kamerun	10.000	26.200	86.303	77.120	67.956	72.359	76.912	85.616	1,49
Guatemala	22.000	24.000	18.200	63.530	75.061	78.206	81.601	80.754	1,41
Meksika	56.180	73.343	71.949	76.927	77.549	78.322	77.238	78.533	1,37
Ruanda	-	-	360.470	333.773	317.464	322.009	464.862	464.321	8,11
Burundi	190.000	220.600	273.050	273.792	184.498	125.207	105.963	208.603	3,64
Uganda	50.000	102.000	135.000	143.000	131.849	130.108	128.866	127.614	2,23
Diğer	706.458	928.606	1.168.040	1.266.899	1.249.383	1.291.534	1.331.734	1.327.018	23,16
Toplam	2.008.953	2.775.480	4.555.745	5.398.207	5.435.450	5.323.982	5.576.917	5.728.683	100,00

Kaynak; FAOStat

3. Muz Dış Ticaretimiz

Türkiye muz ticaretinde ithalatçı bir ülkedir. Muz ihracatımız, 2019 yılında yaklaşık 10 ton olmuştur. Bu ihracattan 27 bin dolar ihracat geliri elde edilmiştir.

Çizelge-6 Muz İhracatımız (Kg)

İhracat Kg	2015	2016	2017	2018	2019
KKTC	26	102	6.520	18.756	4.795
Irak	1.010	-	-	1.767	3.386
Maldivler	-	-	1.900	800	225
ABD	1.068	-	-	12	205
Gürcistan	10.222	1.848	-	-	48
Diğer Ülkeler	0	7.622	70	685	1.111
Toplam	12.326	9.572	8.490	22.020	9.770

Kaynak, TÜİK

En fazla muz ithalatı yapılan ülke Ekvator'dur. Muz ithalatımız kimi yıllar iki yüz bin tonu geçmektedir. Son iki yılda muz üretimindeki artışın etkisi ile muz ithalatımız azalmıştır.

Çizelge-7 Muz İthalatımız (Kg)

Ülkeler	2015		2016		2017		2018		2019	
	Miktar	%	Miktar	%	Miktar	%	Miktar	%	Miktar	%
Ekvator	145.269.670	66,47	169.961.636	81,18	174.529.126	84,08	144.005.014	92,65	116.150.447	95,11
Kosta Rika	33.209.042	15,20	19.300.898	9,22	19.945.538	9,61	8.326.263	5,36	5.105.925	4,18
Kolombiya	9.525.402	4,36	8.130.248	3,88	5.441.865	2,62	1.556.431	1,00	702.754	0,58
Guatemala	20.477.409	9,37	10.280.046	4,91	7.652.347	3,69	-	0,00	137.085	0,11
Diğer	10.066.658	4,61	1.696.573	0,81	3.787	0,00	1.539.179	0,99	20.600	0,02
Toplam	218.548.181	100,00	209.369.401	100,00	207.572.663	100,00	155.426.887	100,00	122.116.811	100,00

Kaynak, TÜİK

2019 yılında 122 bin ton muz ithalatı karşılığında 48 milyon dolar ödenmiştir.

4. Dünya Muz Dış Ticareti

Dünyada muz ihracatı 2017 yılında 23 milyon tonu geçmiştir. Dünyada en fazla muz ihracatı yapan ülke, toplam muz ihracatının %28'ini gerçekleştiren Ekvator'dur. Dünya muz ihracatı 11 milyar dolarlık bir büyüklüğe sahiptir.

Çizelge-8 Dünya Muz İhracatı (ton)

Ülkeler	2013	2014	2015	2016	2017	2017%
Ekvator	5.352.000	5.746.340	6.070.352	5.974.366	6.415.232	27,65
Filipinler	3.267.562	3.114.785	1.223.133	1.397.451	2.667.785	11,50
Kosta Rika	1.928.095	2.169.723	1.973.719	2.365.000	2.525.200	10,88
Guatemala	1.950.497	2.063.650	2.151.601	2.238.373	2.342.925	10,10
Kolombiya	1.549.267	1.677.935	1.588.618	1.841.918	1.884.805	8,12
Belçika	1.228.048	1.284.293	1.128.949	1.129.990	1.284.341	5,54
Hollanda	315.037	306.141	440.450	505.578	684.021	2,95
Honduras	675.437	635.645	691.540	659.089	605.182	2,61
ABD	547.224	561.408	567.916	573.451	594.270	2,56
Meksika	343.774	386.161	416.801	448.311	561.295	2,42
Diğer Ülkeler	2.966.364	3.721.665	3.423.632	3.705.031	3.635.635	15,67
Genel Toplam	20.123.305	21.667.746	19.676.711	20.838.558	23.200.691	100,00

Kaynak; FAOStat

Muz üretimi olmayan Hollanda'nın, dünya muz ihracatında %3'lük bir paya sahip olması dikkat çekicidir. 2017 yılında 908 bin ton muz ithal eden Hollanda, bunun 684 bin tonunu ihraç etmiştir.

Cizelge-9 Dünya Muz İthalatı (ton)

ÜLKELER	2013	2014	2015	2016	2017	2017%
ABD	4.547.932	4.580.768	4.632.507	4.596.810	4.814.494	21,72
Rusya	1.339.141	1.274.643	1.226.511	1.355.990	1.544.057	6,97
Almanya	1.344.124	1.388.470	1.388.582	1.390.648	1.416.931	6,39
Belçika	1.275.302	1.320.613	1.219.497	1.281.736	1.405.958	6,34
Birleşik Krallık	1.139.992	1.116.478	1.120.683	1.147.786	1.133.443	5,11
Çin	582.553	1.200.361	1.146.101	958.056	1.113.212	5,02
Japonya	975.078	946.497	959.047	956.410	985.634	4,45
Hollanda	418.419	448.052	677.421	770.765	908.511	4,10
İtalya	655.000	690.791	679.363	712.475	757.901	3,42
France	611.836	596.384	579.809	559.794	669.275	3,02
Kanada	542.503	555.201	562.221	569.870	578.699	2,61
İran	595.326	600.000	590.432	450.000	500.000	2,26
Arjantin	392.488	411.294	427.100	433.442	487.973	2,20
Polonya	265.484	305.407	319.000	304.800	445.578	2,01
Güney Kore	313.604	359.124	363.466	364.580	437.380	1,97
Diğer Ülkeler	4.667.750	4.273.186	4.487.482	4.453.265	4.964.690	22,40
Genel Toplam	19.666.532	20.067.269	20.379.222	20.306.427	22.163.736	100,00

Kaynak; FAOStat

ABD en fazla muz ithalatı yapan ülkedir. 2017 yılında yaklaşık 5 milyon ton muz ithalatı için 2.5 milyar dolar ödemiştir. Dünya muz ithalatı 15 milyar dolarlık bir büyüklüğe sahiptir.

Genel Değerlendirme

Muz üreticilerine yönelik yeterli araştırma ve eğitim faaliyeti yapılmamaktadır. Uygun üretim modelleri, sera teknolojileri, üretim teknikleri, işleme ve sarartma teknikleri konusunda üreticiler bilgilendirilmelidir. Sebze seralarından daha yüksek olan ve farklı bir teknoloji gerektiren muz seraları ve sera içi donanımlarla ilgili teknolojik çalışmalar yapılmalıdır. Yeni çeşitler geliştirilmeli, çeşitlerin özellikleri ve uyumu ile ilgili çalışmalar yapılarak elde edilen sonuçların üreticiye aktarılması sağlanmalıdır. Muz yetiştiriciliğinde gübre kullanımı konusunda bilimsel bir çalışması yapılmasına ihtiyaç bulunmaktadır.

Hastalıkların ortaya çıkmasının ve yayılmasının önlenmesi için sertifikalı muz fidanı kullanımı teşvik edilmelidir. Üretim tüm yıla yayılabilmesini mümkün kılacak yatırımlar desteklenmelidir. Muz üretim alanlarının büyük kısmında yer altı suyu kullanılmaktadır. Sulama suyu ihtiyacının karşılanması için göletler yapılmalı, seralarının su ihtiyacı yıl boyu karşılanabilmeli, basınçlı sulama sistemi kurulumu desteklenmelidir.

Muzun pazarlanmasında iklimlendirilmiş taşıma araçları kullanımı teşvik edilmeli, yerli muzun raf ömrünün kısa olmasından kaynaklanan olumsuzluğu ortadan kaldıracak çalışmalara destek verilmelidir.

Yerli muz üretiminin yoğun olduğu aylarda muz ithalatı kısıtlanmalı, yüksek oranlı vergiden kaçınmak için düşük kıymet beyan edilmesinin önlenmesi için ton başına ek mali yükümlülük getirilmelidir.

Muz üreticilerinin çeşit seçimi, gübreleme, sera tasarımı, sulama, zirai mücadele, toprak ve su kirliliği, hasat sonrası işlemler gibi başlıca sorunlarının çözümü için kooperatif şeklinde örgütlenmeleri teşvik edilmelidir.